NOVICE
kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XII. V Ljubljani v saboto 26. augusta 1854. *List 68.*

Tudi senožeti je treba obdelovati.

Veliko kmetovavcov je še v napčni misli zapopadenih, da senožet ni treba gnojiti, ker mislijo, da trava raste sama po sebi, in da je že dosti, če travnike dež pomoči.

Al reči moramo, da ravno za tega voljo si nekteri gospodarji ne morejo napraviti potrebne klaje in si rediti več živine, ker zanemarjejo travnike gnojiti. Res je, da trava sama raste, ker se sama seje, al kako raste in koliko je izraste, to je velik razloček. Če vsako leto le jemljemo s travnika, in mu nikdar ne namestujemo, kar smo mu vzeli, bo tudi slaba glava lahko zapopadla, da taka senožet mora pešati in manjši pridelk dajati, ker pokošena merva in otava je izpila zemlji veliko močí, in če se to leto za letom godí, mora zmiraj slabši biti. Res je, da dež gnojí senožeti dobro in da moča ob pravem času poživí ohlapljeno rast — ali koliko travnikov je pri nas, ki se tako namakajo spomladi ali jeseni, kakor bi treba bilo? — celó malo. Naši kmetovavci se zanašajo večidel le na dež — tega je pa dostikrat premalo. In če ga je tudi dosti, je vendarle napčno, ako svojih travnikov nikdar ne gnojé.

Zakaj? Zato, ker se dvakrat več merve in otave pridela, ako se senožet gnojí kakor gré. To učé gotove skušnje.

Tudi v tacih deželah, kjer na senožeti redoma vode napeljujejo, jih gnojé zraven tega. Na gornjem Laškem — pravi slavnoznani Burger — živinski gnoj večidel porabijo zato, da senožeti gnojé — vsako drugo leto. Poleti ga vozijo iz hlevov na travnike, in v štirivoglate kupe terdo natlačijo, in ko se je na tih kupih dobro podelal, ga raztrosijo pozimi po senožetih.

Za gnojenje travnikov pa so sledeče reči pripravne:

1. vsaka zdrobljena spàrtenína, in sosebno: mešani gnoj (kompost) vsake sorte, svečarski pepél, cestno blato, blato iz grabnov in bajarjev, pàrst, ki je bila namesti stelje pod živino, gips, lapor, apno, kuhinska sol, navadni pepél, saje itd.;

2. vsak popolnoma podelan ali špehast živinsk gnoj;

3. vsake sorte gnojnica, če je po priliti vodi prav redka in sognjila.

Z gnojem, ki smo ga imenovali pod številko 1., namreč cestno blato, apno, lapor, gips itd., naj se gnojé posebno mokrotni, nizko ležeči travniki, da se zemlja po njem sčasoma vzdigne, trava pomladí, mah zaduší, kisloba odpravi, in zaderží rodovitna moč, ki bi sicer izpuhtela, kadar slabo rastlinje sognjije. — Preden se imenovane spàrstenine izvozijo na travnik, naj se z brano povleče; naj bolji čas te spàrstenine na travnik voziti, je pa v jeseni.

Živinski gnoj, ki smo ga pod številko 2. nasvetovali za gnojenje travnikov, naj se pôzno v jeseni enakomerno po travniku raztrosi, na spomlad travnik z brano povleče, in kar je slamnatih ostanjkov ostalo, naj se pograbijo in s travnika spravijo.

Gnojnica, ki smo jo pod številko 3. priporočili, mora biti dobro sognjita in s prav veliko vode zmešana, sicer je premočna. Ako ni gnojnica prav redka in ni popred dobro sognjila, posmodí travne koreninice, zlasti, če gnojnica obstojí iz scavnice ali človeškega blata. Spomladi naj se taka redka gnojnica po travnicih polije; dobro je, če se to zgodí takrat, kadar konec zime še enmalo snega leží po senožeti.

Koliko naj se gnoja na travnike vsako drugo ali saj vsako tretje leto deva, naj razsodi gospodar po svoji previdnosti.

Na spašnikih naj pastirji, ki tako nimajo nič opraviti in celi dan le postopajo, spravljajo živinsko blato na kupe in pridevajo pàrstí; o pozni jeseni naj to mešanico raztrosijo po spašniku. Veliko bo zdal na to vižo nabirani gnoj, ki sicer potrošen sem ter tje in sožgan od solnca večidel v zgubo gré. Pastirji pa imajo saj kaj opraviti, in namest da lenobo pasejo in marsikaj druzega napčnega vganjajo, se učijo umno in varčno ravnati z gnojem. Dobiček je po tem takem na dvojno stran.

Gospodarske skušnje.

(*Kako se dajo kapúse ali kolarabe skozi celo zimo do velike noči in še dalje ohraniti?*) Znano je, da vertnarji kolarabe konec jeseni v zemljo zagrebejo tako, da so glave spod, korenine pa en pavec skoz zemljo ven gledajo, da se lahko najdejo, kadar jih je treba. Se vé da se morajo korenine dobro s slamo ali gnojem pokriti, da se ne posušé ali pozimi ne zmerznejo. Na to vižo v zemljo zakopane glave res debeleje prihajajo, in res je tudi, da take kolarabe so še bolje, kakor druge, ki smo jih poleti ali v jeseni jedli, in nikdar nobena ne postane lesena. Neki vertnar v „Frauend. Bl.“ pa priporoča še posebno sledeče ravnanje: On vse večje perje poterga in glave tako globoko pod zemljo zakoplje, da so več kakor za pol pavca ž njo pokrite in da le konci serčnih perés ven molé. Kolarabe rastejo na to vižo, da je veselje, in glave so še veliko debelejše kakor so bile pred, ko niso bile z zemljo zadelane; sicer pa so okusne bile, in ne ene lesene ni bilo med njimi. Edina napaka je pri tem le, da okoli glav včasih korenine poženó in da glave potem niso tako lepo gladke.

(*Moč osoljene vode pri kuhi sočivja in zelenjadi.*) Če kuhamo sočivje ali zelenjad (Gemüse) v navadni vodi, ne bo nikdar tako dobrega duha in okusa, kakor če ga kuhamo v osoljeni vodi. Sila velik razloček je v tem! Kdor ne verjame, naj dá, postavim, čebulo kuhati v navadni vodi: skor

brez duha in okusa bo! — naj jo pa dá kuhati v osoljeni vodi, bo vidil: kako cukrenat okus bo imela in kak močnega čebulnatega duha bo! In v čem je ta razloček? V tem le: Sol vzame vodi razkrojivno moč; osoljena voda tedaj tistih drobcov ne more sočivju in zelenjadi vzeti, od kterih imajo duh, okus in rahlost, ki je prijetnih storí. Iz tega se lahko zapopade, kar vsaka kuharca vé, da ni vse eno: kakošno jéd ob kuhi soliti ali po kuhi. Naj solimo potem še tako, ne bomo vendar več dosegli tega, kar se je doseglo, ko je jed ob kuhi soljena bila.

Slovstvine reči.

Opomba o doveršivnih glagolih.

Est modus in rebus — —

V novih slovenskih spisih beremo pogosto nekako rabo glagolov, ki je slovenščini le vsiljena in ne prirojena, kar se gotovo iz tega vidi, ker je ni ne slišati med Slovenci, ne najti v pisanji nobene poprejšnje dôbe, od druge strani pa dela brez potrebe razun dvoumja tudi neprebavljivo terdobo v jeziku; je tedaj gotovo napčna, in se je je treba ogibati. Tako, postavim, piše marsikteri današnji dan: pošiljam, če tudi le enkrat pošlje; pokazuje namesti pokaže ali pokazí — ta razloček naj vsak sam najde, kakor hoče —, zahvaljujem, razločujem, raztergujem itd. Vsak nenapet Slovenec govorí in piše v prostem govoru: zahvalim, razločim, raztergam itd., kar je prav, razločno in lepo, ker je neprisiljeno in v prirojenem duhu jezika. Vsak ptič le po tem lepo poje, kakor mu je kljun zrastel. —

Sostavek „Slovenske Bčele“ št. 1—8., l. 1853, ki z veliko gorečnostjo skazuje in terdi, da je naša dosedanja „raba glagolov doveršivnih kriva, ptuja, zatrošena, jemlje slovenščini izvirno posebnost, jo neizrečeno pači“ —, je, kakor se vsak dan bolj prepričamo, nekteremu slovenskemu pisatelju glavo prenapel, mu jo celò zmešal in ga skorej primoral nedoveršivne glagole vsemu dosedanjemu pisanju in govorjenju nasproti vsiliti, ker se mu v navedenih izgledih omenjenega sostavka goreče dokazuje, da staroslovenščina z vsimi drugimi slovenskimi narečji vred v določnem naklonu sedanjega časa namesti pri nas navadnih doveršivnih le nedoveršivne ali ponavljavne glagole rabi.

Če se pa temu nasproti more spričati, da je naša sedanja raba doveršivnih glagolov staroslovenščini popolnoma enaka, bo vsakter lahko spoznal, da se mora našemu narečju le v čast in ne v grajo šteti, da se je to, kakor tudi marsikaj druzega, n. pr. dvojnik (Dual), ime Slovenec itd., kar so druge slovanske narečja zgubile, pri nas zvesto ohranilo.

To pa spričati ni teško, ker vsak lahko vidi, če se le nekoliko soznaniti hoče s staroslovenščino, da že v navedenem izgledu omenjenega sostavka je zmota, in ni res v staroslovenščini: Mat. 10, 16. „Se jaz pošilaju vas, jako ovce posred vlk“. Ne „posilaju“ ampak „poslû“, to je, po naše „pošljem“ se bere v staroslovenščini omenjenega mesta. Ta zmota pa pride od tod, ker je veliko knjig, ki jih imenujejo staroslovenske knjige, kterih jezik so pa Rusje v poznejih časih tako prevergli ali bolj prav reči tako popačili, da je le malo staroslovenščine v njih ostalo. Kdor tedaj hoče pravo staroslovenščino dobiti, je mora v knjigah perve dôbe iskati. Ostromirov evangeli, akoravno ga je Rus prepisal in v njem po svojem narečji marsikaj prenaredil, ima tukaj vender še prav Mat. 10, 16. in 11, 10. „poslû“. Tako ima tudi Sazava-Emavski evangeli „poslû“, ne „pošilaju“, tako tudi: Marc. 1, 1.; in Mat. 23, 34. ima Ostromir „sljû“ in Saz-Em. „šljû“. Mat. 27, 17. „otpuščû“ itd. In da je Trubar Luk. 13, 46. doveršivni glagol „poročim“ v določnem naklonu sedanjega časa v pravem slovenskem duhu pisal, nam pričajo med drugimi neprecenljivi Frisinški ulomki III. 40., kjer se ravno tako ta glagol bere: „porûčû vsa moja (svoja) slovesa“ itd. (Konec sledí.)

O literarni zapuščini
Josipine Turnogradske Tomanove.

„Kdor angelja pogreša, joka naj z menoj!“
Young.

Spomnile ste domu koristne „Novíce“ zapuščine Josipine Turnogradske — i to mi je razvezalo potrebne besede sledeče, ki jih, ako ravno s presunjenim sercom, stavim zato, ker čutim, da sem jih domovini, rojakom, spominu i neizginljivi ljubezni prečudnega bitja dolžan.

Potekla je ura naj blagejšemu bitju, — ko je Josipina, naj vrednejša hči domovine, premila i ljubeznjiva moja ženka, zatisnila svoje mile očesa, i shrepenela k večnemu viru.

Umerla je — ah, da umerla! Al neumerjoča bo večno živela! — Pila si je neumerjočnost iz vedno lijočega toka natvore, iz krasote zemljice, iz veličanstva nebes, iz svita resnice, iz sreče ljubezni in iz spoznanja Boga, — pila si vedno živeče kapljice zarne v svoje čisto, preblago serce, v jasni in bistri svoj um, — i jih je vlila v čudotvorne besede preljube matere svoje.

Gotovo bo slednega Slovana razveselilo v serce, ko bode zaslišal, da Josipina, ako ravno je bila tak rano od zemlje skipela, je veliko iz neizmernih zakladov uma i serca zapustila svojemu narodu. Al koliko višerodnih videj — bogapolnih uzorov, ki se niso izrekli, le v zakritem, žarečem morji njenih občutkov plameli — je vzela seboj v tihi grob!

Morebiti ni bilo kmalo bitja i posebno ne deklice pod solncem, ki bi bila toliko darov od nebes sprejela, serce i um razmerno, vsestrano si tak odgojila, natvoro, človeka, Boga tak razumela, toliko znanstev v védah i umah si prilastila, — ki bi v vsem tak popolna bila v taki mladosti kot ona, ki je zdaj med nami ni več!

Nad njo so se besede nekega izverstnega spisatelja do čuda izpolnile, da človek, ki mu genij v sercu živí i kipí, se zamore osamljen i ločen od sveta popolno razviti i vse razmere človeške dokončno spoznati.

Dalje i več bi zapisal, oznaniti rojakom, kak izverstno, nenavadno bitje je bila Josipina, — al namen teh verstic je le, Slovanom, ki so sledili z radostnim sercem i paznim okom nje spisovanju, i ki se žalostni po nji ozirajo, povedati: kaj i koliko je rajna spisala, da nje dela ne bodo poginile, temveč vse skerbno sobrane zagledale beli dan, da bi slavile njeno ime od roda do roda, da bi naduševale vnuka za vnukom, i bile na čast i korist velike matere naše!

Ako se jaz tega početja podstopim, vém, da bodem le željo nje, ki je bila s celo dušo moja, spolnil, i če tudi nje življenje popisati se prederznem, se to iz tega vzroka zgodí, ker nje duša, svetu čudno zaključena, se ni nobenemu z vsimi svojimi blagostmi i darovi tak razlivala ko meni, kar nje lastna mati, s ktero ste do zadnjega diha skupej živele i vsako osodo zvesto delile, sama poterdi.

I kdo je trenutkov i ur presrečnih, ko se je v premišljevanji i občudovanji natvore, v dosledovanji Večnega, v nebeškem naduševanji nje duša meni zastopno razodevala, ko tekle iz nje so misli visoke i čutki globoki ko rosa na travi bliščeča, ko zvezde na nebu bleskeče, — kdo je bil priča?!...

I to čem, kolikor je mojemu slabemu peresu i pomankljivemu izreku mogoče, zapisati, saj „duša“ — ah

pa ne dá se vjeti v besede popolno! — Kolikrat je v tem rajna sama tožila!

Teško tedaj je nje življenje popisati, — al zgoditi se mora i zgodilo se bode, ker bilo je v resnici ogledalo za slednjega človeka, posebno pa za Vas deklice i žene slovanske, ki ste pozabile svoj rod, ali pa za posvetnem preveč hrepenite.

Životopisu če pa slediti vse, kar je: za občinstvo pisala ali se mu podati zamore, — i tega je veliko več, kakor je do zdaj priobčenega.

Razdeliti se dajo vse dušne nje dela: 1) v povesti; 2) v razne spise, pesmi, prevode; 3) v liste; 4) v napeve i glasbenke.

1. Povestic je nekaj deloma v „Slovenski Bčeli", deloma v dveh bukvah „Zore" natisnjenih i sicer „nedolžnost i sila", „Musa izdajnik", „Slavjanski mučenik", „Zvestoba do smerti", „Svatoboj pušavnik", „Boris", „Rožmanova Lenčica", i „Tverdislav". Kaki občutki, kake misli v kaki besedi se razlivajo že v teh povesticah, kratkih po natisu, al neizmerno polnih duše zlatega zerna!

Razun teh povestic je spisala rajna še okrog dvajset druzih, ki še niso zagledale belega dné i ki vse so vredne sestrice pred imenovanih. Naj se le nektere zmed njih imenujejo, kakor: „Vilica", „Marula", „Svobodoželjna Slavjanka", „Rodoljub", „Sodba Bretislavova", „Spitigujev i udova", „Nikola Zrinji", „Sprava", „Moč vesti" itd. Zraven tega je pa moralo več povestic komaj začetih ostati, kakor jih je tudi več le v načertu ali celò le po imenu, naslovu i predmetu zaznamovanih. — Namenila je rajna spisati „Ogledalo človeškega serca" v povestih, in ž njimi zajeti kreposti i zlobosti njegove. Zbirala si je za to predmete iz zgodovine, naj ljubše slavjanske, da bi Slovanom živo govorili. Prekrasen namen! — al ni se do konca izpolnil. — Kak žalostno, da moralo je zastati tako serce, ki je toliko v sebi hranilo!

2. Pesmi, razni spisi, prevodi.

Pisala je jedno jedino i v resnici izverstno pesem: „Zmiraj krasna je narava", ki se nahaja v „Slovenski Bčeli". Zapisana, razlita je v njej vsa narava, kakor je živa. „Zmiraj krasna"! Tak jo zapopade čisto serce — duša nebeška!

Med spisi moram naj pervo opomniti sostavka „Metrika proze". Čuditi se mora slednji temu sostavku. Da je rajna spisateljica tak metriško pisala ko malokdo drug, priča vsaka verstica njenih povestic. Da je pa lastnost, metriško pisati, ki je z doslednostjo misel osko zvezana i mora biti duhu prirojena, tudi v vodilih, pravilih i dokazih, i sicer tako dosledno, premišljeno, umetno i jednotno izrekla, — to mora človeka prevzeti!

Opomnim še dalje prekrasnih sostavkov: „Na grobu Prešerna", „Grecia — Slava", „O kipih Velesovskih", „Hoja iz Predvora na Turn", „Pusti grad", „Jesen", „Donava (o poroki cesarjevi)" itd. — Tudi v tej versti je komaj začeto delo, jedna tragedia: „Vilica" — ki bi bila, kolikor se iz začetka viditi zamore, izverstna bila; predmet je tisti ke v zgorej imenovani povesti.

Omeniti je še prevod ilirske novele: „Nepoznani dvobojnik". (Konec sledi.)

Ozir po domačii.

Ormož na Štajarskem.

(Dalje.)

Od kod slovensko ime Ormož? od kod nemško Friedau? Slovensko ime Ormož izpeljujejo nekteri od tistega časa, ko je v letu 1199 Miroslav Ptujski (Friedrich von Pettau) na tem mestu silovite Madžare potolkel in drugo leto potem zemljo to daroval nemškim križnikom, kterim so jo tukajšni slovenski stanovavci, ker je bila poteptana in nerodovitna, iznova izorati in obdelati pomagali. Ker so bili z besedo „ori (orji) mož!" k delu siljeni — pravijo — je ostalo temu kraju imé Ormož. Pozneji so omenjeni lastniki na tem kraji mestice sozidali, ga v brambo zoper mažarske napade obdali z zidovjem in grabni, ki so še dandanašnji viditi, in mu v spomin teško zadobljenega mirú (Frieden) nemško imé „Friedau" dali. Še zdaj se na vratah izhodnje strani kamen vidi, v kterega je mestni gerb — branistolp od solnca in lune razsvitljen — vsekan. Nemški napis: »*Dieser alte Stadtstein Gotteshand — Friedau ist sie genannt — von vorigen Zeiten wohl bekannt. 1635*«, ki je bil napravljen pod imenovanim stolpom, je roka nespametnih ljudí pokončala. Ker je križarski red potem, ko je mažarskega jarma rešene Slovence v svojo last dobil, mogel skerbeti za omiko svojih seljakov, je napravil cerkev in faro v tem kraji, in od te dôbe izvira ustanovljenje farne cerkve ali saj stranske kapelice, kakor tudi trojnih cerkev bližnje okolice, namreč v Veliki Nedelji, v Središču in pri sv. Miklavžu, ker tudi te spadajo redu nemških križnikov, od kterega je znano, da se je osnoval ob času križarskih vojsk okoli leta 1100, ko so se poganjali Saracenom (Turkom) vzeti božji grob.

Važniše pa se mi zdí terdenje tistih, ki pravijo, da mestice naše je dobilo imé svoje od Ormoža, nekega mesta v starodavni dolnji Ilirii (današnji Bulgarii), od kodar so pervi Ormožani prišli in tù se naselivši svoji novi naselitvi imé „Ormož" dali. To poterjujejo še mnoge druge v tem kraji navadne imena, na priliko: Runč, Rucmanec — imeni vesí, Sekulovci — stanovavci v okolici sv. Tomaža.

V še stareje čase pa sega tista izpeljava tega imena, po kteri je Ormož ime dobil od „Ormužda", perziškega solnčnega božanstva, ktero so molili stari Slovani, tedaj tudi prebivavci tega kraja, kakor naš učeni starovinar gosp. prof. Davorin Terstenjak v svojem spisu: „Kdo so bili Ambidravi?" dokazuje. (Konec sledí.)

Novičar iz austrianskih krajev.

Iz Pole v Istrii 20. aug. Danes je tukej birma (krizma), ker škof iz Poreča so še le te dní sèm prišli. Pred nekoliko leti so poreški škof pol leta v Poreču in pol leta v Poli stanovali, ali zdaj pridejo sèm vsako leto le za malo časa, da ogledajo cerkve in opravijo bolj važne rečí. Stolno cerkev, posvečeno sv. Marii nebovzeti in sv. Tomažu apost. pa bi bilo treba, da bi jo veliko popravili, ker je dosti slabo ogleštana. Posebno umetnega ni v ti cerkvi veliko; le dvé podobi iz povesti sv. pisma starega zakona, ste pomina vredne. Ena očituje tempel Dagona pri Filistejih, ki so bili Judom v neki vojski skrinjo mirú in sprave ukradli, in ko so jo bili pripeljali v svoj tempel, se je malek Dagon poderl in med ljudstvo filistejsko je prišla kuga z mnogimi druzimi nadlogami. Druga podoba kaže, kako Filisteji prestrašeni od toliko nadlog, ono skrinjo na voz devajo in va-nj dve mlade kravi vpregajo, ktere ste jo peljale v Jeruzalem; viditi je tukaj tudi kralja Davida, ki pri ti priložnosti veselja pleše, na arpo brenka in poje. Tudi kropílo v cerkvi je zanimivo; lepo izdelano iz belega marmelja je bilo nekdaj žertvenik v starih paganskih časih.

Ker sem v začetku od škofa govoril, še povém, da sedanji škof žlahni Peteani, rojeni v Gorici, so zares milostljiv, blag gospod in oče ubogih, zlasti ubogih učencov. Oni pošiljajo v šolo vsako leto 6 ali 8 mladenčev na svoje stroške; al ti mladenči ne hodijo v šolo v domovini, ampak na Laškem v Chioggi pri Benetkah. Uzrok tega je, kakor sem slišal, ker tam niso šole tako teške, kakor kje drugod, in tudi stroški živeža ne tako veliki, kakor v kakšnem drugem mestu. Al dobiček za domovino tudi ni takšen, kakor bi bil kje drugod, ker ta

mladina se odvadi tam šege domače, domačega jezika tako, da marsikter rojen Slaven pozneje teško materni jezik govorí in zavoljo tega tudi duhovne službe med lastnimi brati teško opravlja. Ker v Istrii je veliko duhovnov iz Krajnskega, mislim, da bi ne bilo slabo, ako bi ti milostivega gosp. škofa prosili, da bi omenjene učence v Gorico ali v Ljubljano pošiljal. V teh mestih bi oni ne le samo lepo priložnost imeli, materni jezik govoriti, ampak oni bi se naučili tudi nemškega, ki je v austrianski deržavi važen in zlo potreben; tudi stroški bivanja bi ne bili toliko veliki, kakor morda kdo misli. — To je moja nedolžna misel, ktere pa nikomur vsiliti nočem. Kuk.

Od sv. Lorenca v Pušavi. K zidanju župne hiše (farovža) pri Divici Marii v Pušavi se še nic ne pripravlja. Obžalovanja vredni so stari gosp. župnik, ki morajo v ptuji župníi prebivati in deleč v šole po 2 in 3krat v tednu hoditi. Da bi se vendar to potrebno delo dalje ne odlašalo! — Pri ti priliki dovolite mi omeniti jezera v Lovrenški župníi na verhuncu visokega Pohorja. Proti južni strani od sv. Lovrenca se povzdiguje visok breg (hrib), nekdaj z lepimi smrekami, hojkami in bukvami okinčan, zdaj pa gol. V sredi tega hriba je tako merzla voda, da za zobe zebe. Zgor na bregu pa je blizo 15 mlak, v kterih voda tudi ob suši ostane — pa za piti ni. Okoli in okoli pa je močirno tako, da palica kjer koli rada globoko v zemljo gré — raste pa le malo po zemlji ležeče borovje. — Ni davnej, kar je 8 oséb obiskalo to jezero, ki jim je jako dopadlo, posebno pogled na vse straní. — V Lorenški župníi ste dve steklarske tovarni (glažute), ki lepo steklo, tudi šibre delate. Božidar.

Iz Dolenje vasi poleg Ribnice 17. augusta. Z veseljem naznanjamo, da naša prošnja ni bila zastonj in da se je spet lepo pokazalo usmiljeno serce Slovencov, ki siromake v njih potrebah radi podpirajo. Prejeli so že naši pogorelci od dobrotnikov lepih darov. Bog naj jim stoterno poverne! Tudi kantonskemu poglavarju v Kočevji gosp. Mart. Tribuci-tu gré hvala, da so za naše pogorelce zares očetovski skerbeli, in jim marsikak dar s svojo prošnjo naklonili. Akoravno pa smo že lepe darove prejeli, kar s hvaležnim sercem spoznamo, je vendar pri tako velikem številu pogorelcov le malo enega zadelo in revšina je zmiraj še tolika, da nekteri svojih pohištev še postavljati niso začeli. S priserčno zahvalo za prijete dobrote sklenem tedaj ponižno prošnjo na vse kraje: usmilite se siromakov v Dolenji vasi! Jože Jereb.

Iz Kamnika piše gosp. Fr. Mladič „Novícam“, da 13. dan t. m. je bila sloveča cerkev pri Novištifti na Štajarskem, kakor je 56. list letošnjega tečaja naznanil, z veliko slovesnostjo za božjo hišo posvečena. Že v saboto zvečer je privrelo veliko ljudí iz Štajarskega, Krajnskega in Koroškega k ti slovesnosti, ktero so mili glasovi novih zvonov (delo slovečega mojstra Samasa) že zarano krog in krog naznanjali. Snidilo se je 20 duhovnikov, ki so z zbrano množico ljudstva vred preserčno sprejeli ljubljenega gosp. knezoškofa Slomšeka, ki so blagoslovili novo hišo božjo. Ko so gosp. fajmošter sv. Frančiška med petjem obile množice in zvonenjem lepoglasnih zvonov prenesli sv. sakramente od podružnice sv. Miklavža v novo farno cerkev, so peli milostivi škof véliko sv. mašo in prečastiti gosp. korar J. Rozman so pridigovali tako ginljivo, da je teško popisati. Po tem opravilu je bila sv. birma, in mili govor vikšega dušnega pastirja je sklenil praznični dan, kteri bo dolgo dolgo v spominu ostal vsim pričujočim. Povedati imam še, da naš rojak Medved, po domače Pintar, je sozidal novo cerkev, za ktero so se častiti gosp. fajmošter veliko veliko trudili in farmani lepo pripomogli.

Novičar iz mnogih krajev.

Do 22. t. m. je bilo za deržavni zajém 415 milionov 474.793 fl. podpisanih. — Da se tudi takim krajem, kjer železnica ne ostaja, dobrota železnice naklone, je ministerstvo kupčijstva dovolilo, da na tistih postájah, odkodar ima potem blago na to ali uno stran iti, se smé blago prejemati, ako na voznem listu (Frachtbrief) določno zapisano stojí, kteremu špediterju ali vozniku se ima blago izročiti; če pa na voznem listu to zapisano ne stojí, ga bo vradnija na železnici sama, kar bo naj bolj mogla, izročila zanešljivemu špediterju ali vozniku. — Že se nek priprave delajo za ustanovljenje deželnih namestnij vsled novega ces. patenta. — Ministerstvo dnarstva je ceno kotlovine za 2 fl., živega srebra za 5 fl., in cinobra za 7 fl. pri centu znižalo. — Na Dunaji je te dní več velicih tergovcev na kant prišlo; naj večji med temi je žl. Wertheimsteinov sin. — Strašne povodnji 18. in 19. dan t. m. so po Marskem in Šleskem veliko škodo po polju in mestih naredile; naj stareji ljudje ne pomnijo enacega, v Preravi se je 20 hiš poderlo. — Tudi v Monakovem se je kolera začela; obertnijska razstava stojí skor prazna. — 21. dan t. m. je začela austrianska armada kot neutralna armada v Valahijo marširati; pelje jo fml. grof Koronini; za civilnega komisarja je višjemu poveljniku baronu Hess-u pridružen deželni poglavar zgornje Austrije baron Edv. Bach; v Bukureštu je oklicano, da kadar pride austrianska armada tje, se bo po vsih mestnih cerkvah pela zahvalna pesem. — Poglavni vzrok, zakaj Rusi tak počasi iz Moldave marširajo, je nek ta, ker imajo čez 10.000 bolnih seboj peljati, za ktere ni lahko potrebnih vozov dobiti. Ko eno telegrafno naznanilo od 16. t. m. pravi, da Rusi Brajlo in Galač še zmiraj bolj uterjujejo, pravi drugo od 22. t. m., da so tudi Brajlo, Galač, Buseo in Fokšan že zapustili. — Turki so razun male straže 18. t. m. popolnoma zapustili Bukurešt in se v taborišče zunaj mesta podali. — Unidan je tretji del Varne pogorelo in veliko francosko-angleških magacinov. Zdaj se spet govorí, da je napad na Krim odložen do konca t. m. — V Varni razsaja tudi kolera, ktera je angleško-francoski armadi, posebno v Bulgarii, več tisuč vojakov pobrala. — V Sevastopolji je 40.000 Rusov. — V Azii so bili Turki, kakor novíce iz Varšove pravijo, spet hudo tepeni. General Bebutov je poleg Karsa napadel anatoljsko armado 60.000 mož močno, ji 15 topov, veliko orožja in strelíva vzel, 84 oficirjev in 1300 prostakov vjel, 3000 Turkov je mertvih obležalo. — Sliši se, da Angleži in Francozi bojo čez zimo v Bomarsundu ostali, 2000 vjetih Rusov bojo na Francosko poslali. — Na Španjskem je še vse pri starem; ministri in generali se krepko obnašajo. Ko je te dní prišla neka deputacija k Esparteru s pritožbo, zakaj se ne bo smelo v deržavnem zboru pretresovati: kdo ima prihodnji vladar biti, ji je kratko odgovoril: „Mi morate zaupati, kakor mi ljudstvo zaupa, ali pa namesti mene vladarstvo v svoje roke vzeti“.

Stan kursa na Dunaji 24. augusta 1854.

Obligacije deržavnega dolga	5 %	85	fl.	Esterhaz. srečke po 40 fl.	84 1/2 fl.
	4 1/2 „	75 1/8	„	Windišgrac. „ „ 20 „	29 1/2 „
	4 „	66 1/8	„	Waldštein. „ „ 20 „	29 1/8 „
	3 „	52 1/2	„	Keglevičeve „ „ 10 „	10 1/8 „
	2 1/2 „	42	„	Cesarski cekini	5 fl. 25
Oblig. 5% od leta 1851 B		96	„	Napoleondor (20 frankov)	9 fl. 6
Oblig. zemljiš. odkupa 5%		80	„	Suverendor	16 fl. —
Zajemi od leta 1834 . .		224	„	Pruski Fridrihsdor . . .	9 fl. 50
„ „ 1839 . .		132 1/2	„	Nadavk (agio) srebra:	
„ „ 1854 . .		93 3/4	„	na 100 fl.	17 1/2 fl.

Odgovorni vrednik: *Dr. Janez Bleiweis.* — Natiskar in založnik: *Jožef Blaznik.*